

over, at Landstinget er fuldt ud sideordnet med Folketinget, men det skal det efter enkeltes Mening ikke være. Jeg forstaaer mig, som sagt, ikke paa vor Politik, men jeg har naturligvis som andre Mennesker spekuleret over Aarsagen til disse efter min Mening fortvivlede politiske Forhold, og jeg har fundet, at disse muligvis kunne skyldes enkelte Aarsager. Den ene Aarsag kan tænkes at være den, at vi mulig ere inde i en vis politisk Demoralisationsperiode, den anden er, at vi Danske maa ske nu en Gang ikke forstaa os paa Politik. Hvis en af Delene skulde være Tilfældet, kan jeg efterhaanden klare lidt af de Begreber, der ellers ere aldeles sorte for mig. Man har tidligere i andre Lande ogsaa haft visse Demoraliseringsperioder, særlig i Politik. Jeg skal nævne den Tid, som alle kende saa nøje, som gik forud for den store franske Revolution. Den Gang lød det saaledes fra alles Læber, endogsaa fra de højststillede: après nous le déluge, lad det bare rulle, naar det blot ikke gaar ud over os. Og det rullede godt i Frankrig; først rullede Kongedømmet, saa alle Ejendommene, og hvor vilde Frankrig have rullet hen, hvis det var blevet ved at rulle, som det gjorde, hvis der ikke var opstaaet den store Mand, der standsede Lavinen. Gud ved, hvor vi rulle hen, hvis vi blive ved at rulle som nu! Hvis det var Tilfældet, at vi virkelig ere inde i en saadan politisk Demoralisation, saa kunde jeg forstaa mange af de Udtalelser, der komme, jeg kunde forstaa Regeringen, at det kun gjaldt om for Regeringen at sidde saa længe som muligt, og at det for de enkelte, der kom med disse forskellige Udtalelser, ikke var saa meget om det øvrige at gøre, som om dem selv. Jeg har en Følelse af, at en stor Mængde Mennesker i vort Samfund hverken tænker paa Konge, Fædreland eller andre ophøjede Institutioner, men kun paa deres egen lille Person og hvad de kunne opnaa i politisk Henseende osv., men ingenlunde paa det øvrige.

En anden Grund kunde være den, at vi skulde være særlig indskrænkede i politisk Henseende. Der er jo ingen, der kan nægte, at vi her i Danmark i Retning af Kunst, Litteratur og Videnskab staaer meget højt, jeg kan sige over Maalet, naar vi tager det relativt. Der er ingen Mennesker, der nægte, at vor Købmandsstand og Haandværkerstand ere dygtige, at vi i den senere Tid have haft en ganske forbausende Fremgang i industriel Henseende, og det vil være aldeles urigtigt ikke at

indrømme, at vi har en flittig og virkelig dygtig Landbostand. Men paa den anden Side, er det aldeles ikke umuligt, naar man ser paa Individerne og paa Folket, at vi i enkelte Retninger kunne mangle noget. Det var ikke umuligt, at vi i andre Henseender vare meget kloge Mennesker, medens vi aldeles ikke forstod os paa Politik. Naar vi se paa Historien, tror jeg nok, at man heri vil give mig Ret. Det kan ikke nægtes, at vi lige fra den tidligste Tid, jeg havde nær sagt lige fra Vikingetiden, ikke have været meget kloge i Retning af Politik. Vi have gjort det til Tider, som kunde siges at være dumt for alles Øjne. Fra fremmede Lande have vi desværre ogsaa af og til hørt, at vi danske ikke vare videre kloge i politisk Henseende. Og for nylig have vi hørt Udtalelser fra en meget anset Mand, der, saa vidt jeg ved, udtalte, at Venstre skulde ikke være saa forknytt, det skulde regne paa Højres Dumhed. Det blev sagt af en Mand, som alle vi Højremænd have haft til Fører, en Mand, der har haft stor Indflydelse, efter hans egen Mening ogsaa hos Ministre, en Mand, som har ført os hen til det Punkt, vi nu staa paa. Men jeg vil ganske bestemt sige, at det er ikke noget ganske originalt, naar Venstremænd komme med disse Dumheder, som vi Højremænd gjorde i gamle Dage. Den Gang Højre var det store Flertal i Landstinget, faldt der ogsaa Udtalelser, der gik i Retning af, at vi skulde ikke bryde os saa farligt om det, vi kunde altid regne paa Venstres Dumhed. Det kunde være en Udtalelse, som var aldeles ubeføjet, men den ligner fuldstændig den Udtalelse, som denne Højremænd kom med overfor Socialdemokraterne. Og lignende Udtalelser fremkom, naar man spurgte de forskellige Partier. Spurgte man det moderate Parti, saa hed det altid om Reformpartiet det samme. Det gør ikke saa meget, vi kunne altid regne paa, at Venstrepartiet bærer sig dumt ad. Og paa samme Maade udtalte Reformpartiet sig overfor det moderate Parti. Der er kun et Parti, om hvilket jeg ikke har hørt, at det har baaret sig tosset ad i Politik, det er Socialdemokratiet, og det skulde da ikke undre mig, jeg har det næsten paa Følelsen, at Socialdemokraterne drive Gæk med det ene Parti efter det andet, og at de, for at bruge et populært Udtryk, rende med os alle sammen. Det skulde gøre mig ondt, hvis det sker, thi jeg staaer dog de andre nærmere end Socialdemokraterne. Paa den anden Side skulde det glæde mig, om vir-